

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 : กรณีความรับผิดชอบการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร
Law Enforcement Issues in Animal Protection under Cruelty Prevention and Welfare of Animal Act, B.E. 2557 (2014): A Case Study of Liability for Leaving, Abandoning, or Acting in Any Way to Get the Animal Out of the Responsibility Without Justification

ทศพร ปันทะ¹ เขตไท ลังการพิณ²

Todsaporn Panta¹ Khetthai Langkarpint²

¹นักศึกษาลัทธิสุตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

¹Graduate Student in Master of Law, Faculty of Law, Payap University

²สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

²Major of Law, Faculty of Law, Payap University

E-mail: Pippin.room@gmail.com; โทรศัพท์มือถือ : 087-3001342

Received: 02 October 2020

Revised: 10 December 2020

Accepted: 17 December 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรของกฎหมายไทย กฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์ เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งเพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ต่อไป

ผลการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ยังคงมีอัตราโทษที่ไม่เหมาะสมต่อการห้ามปรามผู้กระทำความผิด และยังคงขาดมาตรการทางกฎหมาย ในการขึ้นทะเบียนสัตว์อย่างเป็นรูปธรรม อันถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกัน แก้ไข และควบคุมการกระทำความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงควรมีการเพิ่มเติมบทลงโทษให้มีความรุนแรงเหมาะสม และบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลสัตว์ กำหนดรายละเอียดของการดูแล และกำหนดให้มีการดำเนินการจดทะเบียน

และการฝังไมโครชิปหรือวิธีการยืนยันตัวสัตว์โดยวิธีอื่นใด เพื่อส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้มีความสมบูรณ์ และมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การบังคับใช้กฎหมาย/ การจัดสวัสดิภาพสัตว์/ สัตว์จรจัด

Abstract

This documentary research aimed to study the legal measures related to the offenses against abandonment of animals without justification in the laws of Thailand, Illinois in United States, New Zealand, and the Philippines in order to compare and analyze the problems in law enforcement, as well as, to seek solutions, and suggestions for improvements, amendments, and additions of provisions to the Cruelty Prevention and Welfare of Animal Act, B.E. 2557 (2014).

The results of the study revealed that at present, the Prevention and Welfare of Animal Act, B.E. 2557 (2014) in the offenses against abandonment of animals without justification were deficient in proper penalties for prohibiting offenders, and concrete legal measures for animal registration. This was considered a significant factor affecting the efficiency of law enforcement to prevent, correct, and control the offenses against abandonment of animals without justification. Thus, appropriate rates of penalty should be added, and enact the additional legislation relating to animal supervision, determination of the details of care, requirements for registration operations, and microchip implantation, or any other methods for the animal identification in order to encourage law enforcement to prevent the commission of offenses against abandonment of animals without justification, and there should be measures to enforce the law more efficiently.

Keywords: Law Enforcement/ Animal Welfare/ Stray Animals

บทนำ

หากพิจารณาถึงการพิสูจน์ความรับผิดชอบฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในทางปฏิบัตินั้น ยังคงขาดมาตรการทางกฎหมาย

ในการระบุตัวตนของผู้เป็นเจ้าของสัตว์ที่เป็นรูปธรรม ทั้งการจะพิสูจน์ความผิด การติดตามหาถิ่นที่อยู่ของสัตว์ที่ถูกละทิ้ง หรือนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายเป็นไปได้อย่างยากยิ่งเนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายหรือมาตรการทางกฎหมายที่กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์หรือผู้ครอบครองสัตว์ต้องดำเนินการนำสัตว์เลี้ยงของตนมาจดทะเบียนและฝังไมโครชิปที่ตัวสัตว์หรือมาตรการอื่นใด เพื่อที่จะสามารถใช้ติดตามเจ้าของสัตว์ได้อย่างครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ซึ่งปัจจุบันมีเพียงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เท่านั้น ที่ได้กำหนดให้ผู้เลี้ยงสุนัขต้องนำสุนัขของตนมาจดทะเบียนและฝังไมโครชิป แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่ได้เข้มงวด หรือบังคับใช้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงส่งผลให้ยังมีการกระทำความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรอยู่มากมาย โดยที่ไม่สามารถจะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และนอกจากนี้ การกระทำความผิดฐานการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ที่ไม่เหมาะสม รวมถึงความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ยังไม่มีการกำหนดอัตราโทษตามความร้ายแรง ในการกระทำผิดหรือตามผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดแต่ประการใด จึงส่งผลให้ในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการพิสูจน์ความรับผิดชอบในการละทิ้งสัตว์อย่างไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งส่งผลกระทบอันก่อให้เกิดปัญหาสัตว์จรจัดตามมา ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจจำนวนประชากรสุนัขทั่วประเทศประจำปี พ.ศ. 2559 ของกรมปศุสัตว์ พบว่ามีปริมาณสุนัขจรจัดจำนวน 758,446 ตัว และในปี พ.ศ. 2562 กลับ พบว่า มีปริมาณสุนัขจรจัดเพิ่มขึ้นอย่างมากเป็นจำนวนถึง 2.6 ล้านตัว (สำนักข่าวไทยรัฐ. 2562, ย่อหน้า 3) และมีแนวโน้มที่จะมีปริมาณสุนัขจรจัดเพิ่มขึ้นตามลำดับในทุก ๆ ปี โดยไม่มีท่าทีที่จะลดน้อยลงแต่ประการใด ทั้งที่มีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถูกบังคับใช้แล้วอยู่ในขณะช่วงเวลานั้นก็ตาม จึงอาจกล่าวได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรยังคงประสบความล้มเหลว และยังคงมีความบกพร่องเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน จึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพื่อที่จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถช่วยส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาสัตว์จรจัด รวมไปถึงปัญหาการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสมอื่น ๆ อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ของกฎหมายไทย กฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

3. เพื่อศึกษาหาแนวทางและนำมาเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ให้มีความสมบูรณ์ และมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาประเด็นแนวคิดและหลักกฎหมายว่าด้วยเรื่อง ความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามกฎหมายไทย คือพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 รวมทั้งกฎหมายของต่างประเทศ คือ กฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์ สุดท้ายผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายโดยการศึกษาเปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศ เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมต่อประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เน้นการวิเคราะห์หลักกฎหมายและมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความวารสาร วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการของไทยและต่างประเทศ และเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต จากนั้นนำข้อมูลมาแยกแยะแจกแจงจัดหมวดหมู่ พร้อมกับทำความเข้าใจประเด็นปัญหากฎหมาย เพื่อทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้ตั้งไว้ สุดท้ายได้ตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่เหมาะสม

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ร่วมกับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายต่างประเทศ คือ กฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและหลักกฎหมายว่าด้วยความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรทั้งในกฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายต่างประเทศ จากนั้นศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามกฎหมายไทย โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์ เพื่อหาแนวทางและนำมาเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในกรณีของความรับผิดชอบการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร จัดอยู่ในความผิดฐานการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมประการหนึ่ง ซึ่งถือเป็นฐานความผิดหนึ่งที่แตกต่างหากจากความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์อย่างชัดเจน และเป็นการกระทำที่ถูกบัญญัติไว้เป็นความผิดในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยได้ถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 23 หมวด 6 เรื่องการจัดสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อยละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควร” โดยผู้กระทำความผิดในฐานความผิดดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่เป็นเจ้าของสัตว์ โดยเป็นได้ทั้งกรณีของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล กล่าวคือ ต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้ที่ครอบครองสัตว์ รวมถึงผู้ดูแลสัตว์ ไม่ว่าจะเป็นผู้รับมอบหมายให้ดูแลสัตว์จากผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในตัวสัตว์หรือไม่ก็ตาม เมื่อบุคคลใดอยู่ในความหมายของผู้เป็นเจ้าของสัตว์แล้ว ได้กระทำการใดอันเป็นการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ยกเว้นกรณีโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทนบุคคลดังกล่าวแล้วนั้นจะมีความผิดตามมาตรา 23 ทันที โดยจะต้องรับโทษตามมาตรา 32 คือ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท

หากพิจารณาถึงความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ความผิดดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 510 ILCS 70/3.01 วรรค 2 ของกฎหมาย Illinois Humane Care for Animals Act ซึ่งหากบุคคลหนึ่งบุคคลใดกระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือถูกคุมประพฤติไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ (Class A Misdemeanor) หากเป็นกรณีการกระทำความผิดซ้ำต้องรับโทษหนักขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 3 ปี (Class 4 felony) และปรับไม่เกิน 25,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในกรณีที่ บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด และหากเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด นิติบุคคลนั้นจะต้องถูกปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ นอกเหนือจากนั้น ศาลยังสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดได้รับการตรวจและประเมินสุขภาพจิตจากจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา อันถือเป็นดุลพินิจของศาลตามแต่กรณี หากมีอาการบกพร่องทางจิต ผู้กระทำความผิดจะต้องเข้ารับการรักษา โดยผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด แต่หากเป็นกรณีผู้เยาว์ได้กระทำความผิด ศาลจะต้องสั่งให้มีการตรวจสุขภาพจิตโดยทันทีโดยที่ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจได้ และในกรณีนี้ สัตว์ที่ถูกละทิ้งโดยไม่มีเหตุ อันสมควร ศาลยังสามารถพิจารณาตามสมควรที่จะมีคำสั่งรับหรือไม่ก็ได้

ส่วนกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ ได้กำหนดให้การปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือเป็นความผิดตามมาตรา 29 ของกฎหมาย Animal Welfare Act 1999 หากการกระทำใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนความผิดดังกล่าว ถ้าหากบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน ปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 29 ได้กำหนดให้นิติบุคคลนั้นจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ และทั้งนี้ ศาลย่อมใช้ดุลพินิจรับสัตว์ที่ถูกละทิ้งโดยไม่มีเหตุอันสมควรได้อีกด้วย

นอกจากนี้ ตามกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ยังได้กำหนดให้การปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือเป็นกระทำความผิดอาชญากรรมสัตว์ประเภทหนึ่ง ตามมาตรา 7 ของกฎหมาย The Animal Welfare Act of 1988 รวมทั้งได้กำหนดระวางโทษตามลักษณะของความร้ายแรงในการกระทำความผิดและตามผลที่เกิดจากการกระทำความผิดไว้อีกด้วย ดังเช่น หากการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นเหตุให้สัตว์ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี 6 เดือน ถึง 2 ปี ปรับไม่เกิน 100,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บสาหัสหรือสูญเสียความสามารถในการดำรงชีวิตด้วยตนเอง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 1 ปี 6 เดือน ปรับไม่เกิน 50,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือหากทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บ ผู้กระทำความผิดจะต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 1 ปี ปรับไม่เกิน 30,000 เปโซ หรือทั้งจำทั้งปรับ และ

หากเป็นการกระทำความผิดเป็นกลุ่มการกระทำความผิดจากผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์ หรือ การกระทำความผิดจากเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของรัฐ บุคคลเหล่านี้จะต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ 2 ปี ถึง 3 ปี ปรับไม่เกิน 250,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือ กระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือ กระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรของกฎหมายไทย กฎหมาย สหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์ ผู้ศึกษาสามารถแบ่งแยก ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันการกระทำความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ประกอบกับผู้ศึกษา ได้เสนอแนวทางและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นกรณีดังต่อไปนี้

2.1 ความเหมาะสมในอัตราโทษ

ความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 ตามมาตรา 23 ประกอบ มาตรา 32 กำหนดให้ผู้กระทำความผิดจะต้องระวางโทษปรับ ไม่เกิน 40,000 บาท แต่ทั้งนี้ในความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร กลับไม่มีการบัญญัติถึงโทษจำคุกเช่นเดียวกับการ กระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ ที่ได้กำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้ระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และนอกจากนี้ หากได้กระทำการละทิ้งสัตว์โดยไม่มี เหตุอันสมควรไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด หรือเกิดผลทำให้สัตว์ได้รับความเสียหายทางร่างกายหรือจิตใจ มากน้อยเพียงใดก็ตาม ผู้กระทำความผิดย่อมได้รับโทษในฐานะเดียวกันทั้งสิ้น ซึ่งถือเป็นการบัญญัติ กฎหมายในลักษณะของการห้ามปรามไม่ให้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้นไปกว่าเดิมเพื่อเป็นการห้ามปรามและ คำนี้ถึงความเหมาะสมของโทษที่ผู้กระทำความผิดสมควรได้รับควบคู่กันไป จึงส่งผลให้มีการบัญญัติ กฎหมายและอัตราโทษในลักษณะที่หากเป็นการกระทำความผิดที่ถูกบัญญัติให้เป็นการละทิ้งสัตว์โดยไม่มี เหตุอันสมควรขึ้น ผู้กระทำความผิดย่อมต้องรับผิดชอบตามกฎหมายในทุกการกระทำ เพื่อเป็นการ คุ้มครองสัตว์จึงสมควรที่จะต้องรับโทษในทุกกรณีในระวางโทษเดียวกันทั้งหมด

หากเมื่อเปรียบเทียบกับกระทำความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอัน สมควร ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ซึ่งความผิดดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ใน กฎหมาย Illinois Humane Care for Animals Act ได้กำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือ คุกคุมประพฤติไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์สหรัฐ หากเป็นกรณีการกระทำความผิด

เข้าต้องรับโทษหนักขึ้น โดยต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 3 ปี และปรับไม่เกิน 25,000 ดอลลาร์สหรัฐ ในกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิด และหากเป็นนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิด นิติบุคคลนั้นจะต้องถูกปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ นอกเหนือจากนั้น ศาลยังสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดได้รับการตรวจและประเมินสุขภาพจิตจากจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยา หากมีความบกพร่องทางจิตต้องเข้ารับการรักษา โดยผู้กระทำความผิดต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด ส่วนสัตว์ที่ถูกละทิ้งให้ศาลพิจารณาตามสมควรที่จะมีคำสั่งริบหรือไม่ได้ จากความผิดฐานการละทิ้งสัตว์ โดยไม่มีเหตุอันสมควรของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ช่างต้นนี้ จะเห็นได้ว่ามาตรการลงโทษรวมทั้งอัตราโทษของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ มีมาตรการที่มีความหลากหลาย และได้มีการกำหนดอัตราโทษทั้งโทษจำคุกและโทษปรับที่มีความร้ายแรง ตามลักษณะของผู้กระทำความผิดและตามความถี่ในการกระทำความผิดอีกด้วย รวมถึงได้มีการกำหนดอัตราโทษของกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดไว้อีกหนึ่งกรณีหนึ่งด้วยเช่นกัน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกระทำความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีเพียงการกำหนดอัตราโทษเฉพาะโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท เพียงเท่านั้น และปัจจุบันยังไม่สามารถใช้วิธีการ ริบสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการเสริมสร้างสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ได้อีกประการหนึ่ง

โดยหากเปรียบเทียบความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ ในกฎหมาย Animal Welfare Act 1999 จะเห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน ปรับไม่เกิน 50,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าหากเป็นกรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษปรับไม่เกิน 250,000 ดอลลาร์นิวซีแลนด์ ซึ่งในการกำหนดอัตราโทษของประเทศนิวซีแลนด์นี้ ก็ได้มีการกำหนดอัตราโทษที่มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับทั้งสองกรณีเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ได้กำหนดไว้ และทั้งนี้ได้กำหนดอัตราโทษของกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดไว้อีกหนึ่งกรณีหนึ่งด้วยเช่นกัน อันมีความแตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทยที่มีการกำหนดอัตราโทษเพียงโทษปรับเท่านั้น และไม่ได้มีการกำหนดอัตราโทษสำหรับกรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

หากเปรียบเทียบความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ในกฎหมาย The Animal Welfare Act of 1988 ของประเทศฟิลิปปินส์ ได้มีการกำหนดอัตราโทษฐานทารุณกรรมสัตว์และฐานการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมให้มีอัตราโทษเดียวกัน โดยได้ถูกกำหนดอัตราโทษ ไว้ในมาตรา 9 ซึ่งเป็นการกำหนดอัตราโทษที่แบ่งแยกตามความร้ายแรงของการกระทำความผิด หากกระทำการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร อันเป็นการทำให้สัตว์ถึงแก่ความตายหรือทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บสาหัส ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษหนักขึ้น รวมทั้งในกฎหมาย The Animal Welfare Act of 1988 ของประเทศฟิลิปปินส์ยังได้กำหนดอัตราโทษของผู้กระทำ

ความผิดที่เป็นการกระทำความผิดเป็นกลุ่ม และเป็นเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดไว้อีกอัตราโทษหนึ่งอีกด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการกำหนดอัตราโทษในความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรของประเทศฟิลิปปินส์นั้น ได้แบ่งแยกอัตราโทษตามความร้ายแรงและตามความเหมาะสมทั้งพฤติการณ์ และลักษณะของบุคคลผู้กระทำความผิด ซึ่งถือเป็นการบัญญัติอัตราโทษที่มีลักษณะเอกเช่นเดียวกับที่กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ และประเทศนิวซีแลนด์ได้กำหนดอัตราโทษไว้ แต่กฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์จะมีอัตราโทษที่มีความละเอียดกว่าการกำหนดอัตราโทษของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ที่ได้กำหนดเพียงเฉพาะอัตราโทษในกรณีที่มีการกระทำความผิดซ้ำและอัตราโทษของนิติบุคคลเป็นผู้กระทำเท่านั้น ส่วนประเทศนิวซีแลนด์ก็เพียงแต่กำหนดอัตราโทษโดยแบ่งแยกเฉพาะกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดและกรณีของนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น โดยที่อัตราโทษของประเทศฟิลิปปินส์จะถูกแบ่งแยกเป็นกรณีของสัตว์ได้รับบาดเจ็บตาย หรือจากตัวผู้กระทำความผิด เช่น เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นการกระทำความผิดเป็นกลุ่ม เป็นต้น และนอกจากนี้ตามกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ยังได้มีการกำหนดอัตราโทษที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นกว่าความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรของประเทศไทยด้วย เนื่องจากตามกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ถือว่า การกระทำความผิดในการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมมีลักษณะเอกเช่นเดียวกับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ จึงได้กำหนดให้มีอัตราโทษและระวางโทษเดียวกันกับความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งมีความแตกต่างจากกฎหมายของประเทศไทยที่มองว่าการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสม ถือเป็นการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง โดยเป็นการกระทำความผิดที่มีความรุนแรงน้อยกว่าการทารุณกรรมสัตว์ จึงส่งผลให้เกิดการบัญญัติให้อัตราโทษ ในกรณี การกระทำความผิดฐานจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมมีอัตราโทษที่มีความรุนแรงน้อยกว่าอัตราโทษของการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์

จากการเปรียบเทียบทั้งหลักกฎหมายต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ และกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ จะเห็นได้ว่า หลักกฎหมายในกรณีการกระทำความผิดฐานปล่อยละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรของประเทศไทยไม่ได้มีความแตกต่างในการบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศแต่ประการใด แต่ทั้งนี้มีความแตกต่างกันในการจัดหมวดหมู่ของการกระทำความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ที่ประเทศไทยเพียงเท่านั้นที่ไม่ได้จัดให้การกระทำความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือเป็นการกระทำความผิดในความหมายของการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์เหมือนเอกเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ และกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ที่ได้กำหนดให้ความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือเป็นการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์

ประเภทหนึ่ง จากการจัดหมวดหมู่ดังกล่าวส่งผลให้ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มองว่าการกระทำการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ไม่ได้มีความร้ายแรงเทียบเท่ากับการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดอัตราโทษของการกระทำความผิดดังกล่าวที่กำหนดไว้

หากเมื่อพิจารณาถึงความร้ายแรงของอัตราโทษในกรณีการกระทำความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้น จะเห็นได้ว่าทั้งสามประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศฟิลิปปินส์ ต่างกำหนดอัตราโทษโดยให้มีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกำหนดอัตราโทษที่มีความร้ายแรงเป็นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การกำหนดอัตราโทษในกรณีการกระทำความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่มีเพียงโทษปรับเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ยังไม่มีมาตรการหรือบทลงโทษที่มีความหลากหลายในการส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ เฉกเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ที่ได้บัญญัติไว้ไม่ว่าจะเป็น มาตรการให้ผู้กระทำความผิดได้รับการตรวจสุขภาพจิตจากนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ หรือการสั่งห้ามไม่ให้ดูแลสัตว์เป็นระยะเวลาหนึ่งหรือถาวร ซึ่งจากการเปรียบเทียบกับกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าการกำหนดอัตราโทษของความผิดฐานการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรของประเทศไทยยังไม่มี ความเหมาะสมตามลักษณะของการกระทำความผิด ทั้งการกำหนดอัตราโทษยังคงกำหนดให้ผู้กระทำความผิดได้รับเพียงโทษปรับเท่านั้น ย่อมไม่สามารถห้ามปรามแก่ตัวผู้กระทำความผิดที่จะกระทำความผิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดอัตราโทษที่มีความรุนแรงและมีความเหมาะสม เฉกเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ และกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ รวมทั้งควรเพิ่มเติมปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายที่จะส่งเสริมการแก้ไขปัญหา การจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสมมากกว่าการมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นหลัก อีกด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างเหมาะสมได้ อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถช่วยควบคุมการกระทำการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้ลดน้อยลงไปอีกด้วย

หลักกฎหมายของประเทศไทยในกรณีการกำหนดความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร มีมุมมองในการกำหนดประเภทของความผิดที่แตกต่างจากหลักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศฟิลิปปินส์ จึงส่งผลต่อการบัญญัติอัตราโทษที่มีความแตกต่าง จากทั้งสามประเทศดังกล่าวนี โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

ได้กำหนดอัตราโทษเพียงโทษปรับเพียงเท่านั้น ซึ่งการกำหนดเพียงแต่โทษปรับ ตามหลักกฎหมายของไทยนั้น อาจส่งผลกระทบต่อ การป้องกัน ห้ามปรามไม่ให้มีการละทิ้งสัตว์โดย ไม่มีเหตุอันสมควรได้เช่นกัน เนื่องจากมีอัตราโทษที่เบาเมื่อเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศ อันส่งผลให้ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงประสบปัญหาของการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาได้ในที่สุด

2.2 การพิสูจน์ความรับผิดชอบการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

การพิสูจน์ถึงความรับผิดชอบในการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 23 ในปัจจุบันของประเทศไทยนั้น การพิสูจน์ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิดและหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ตัวเจ้าของสัตว์ได้ ทั้งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดที่จะกำหนดวิธีการจดทะเบียนและฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์อย่างเป็นรูปธรรมที่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศและไม่มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มที่จากหน่วยงานของรัฐหรือผู้บังคับใช้กฎหมายแต่ประการใด ซึ่งในปัจจุบันมีเพียงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เท่านั้นที่กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของสุนัขในเขตกรุงเทพมหานครที่จะต้องดำเนินการจดทะเบียนและฝังไมโครชิปให้แก่สุนัข หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท แต่ทั้งนี้มาตรการดังกล่าวมีผลบังคับใช้ได้ไม่ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศและไม่ค่อยได้รับการบังคับใช้อย่างเคร่งครัดจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร

หากพิจารณาถึงมาตรการในการพิสูจน์ความผิดในการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์นั้น ย่อมสามารถพิสูจน์ตัวเจ้าของสัตว์ได้จากหลักฐานการจดทะเบียนและไมโครชิปที่ถูกฝังให้แก่สัตว์ สืบเนื่องมาจากในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ได้บัญญัติกฎหมายให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจดทะเบียนและฝังไมโครชิป รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติให้แก่ผู้ประกอบการค้าขายสัตว์และสถานสงเคราะห์สัตว์อันต้องดำเนินการจัดทำข้อมูลจดทะเบียนและฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์ของตนด้วย ตามที่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมาย Animal Welfare Act

ส่วนกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์ ในการพิสูจน์ถึงความเป็นเจ้าของสัตว์ที่ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้น ได้มีลักษณะการพิสูจน์เด่นชัดเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กล่าวคือ การจะพิสูจน์ความผิดผู้เป็นเจ้าของสัตว์จะพิสูจน์โดยวิธีการดูจากข้อมูลการจดทะเบียนและไมโครชิปที่ถูกฝังไว้ในสัตว์ที่ถูกละทิ้ง ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวของประเทศนิวซีแลนด์ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมาย Dog Control Act 1996

และกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ในการพิสูจน์ถึงความเป็นเจ้าของสัตว์ที่ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้น ได้มีลักษณะการพิสูจน์ เฉกเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ และประเทศนิวซีแลนด์ เนื่องจากกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์ ในกฎหมาย Anti-Rabies Act of 2007 ได้กำหนดอย่างชัดเจนที่บังคับให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจดทะเบียนสัตว์ หากมิได้กระทำจะต้องได้รับโทษปรับไม่เกิน 2,000 เปโซ และกำหนดให้รัฐบาลท้องถิ่นเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการจดทะเบียนของผู้เป็นเจ้าของสัตว์อีกประการหนึ่ง เพื่อให้ได้รับการจดทะเบียนอย่างถูกต้องครบถ้วน

ซึ่งการพิสูจน์ความรับผิดชอบในกรณีความผิดฐานปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศฟิลิปปินส์ ต่างก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์จะต้องดำเนินการจดทะเบียนและฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์ของตนไว้อย่างชัดเจน และหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ย่อมต้องได้รับโทษตามกฎหมายอีกด้วย ส่วนประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายในการขึ้นทะเบียนสัตว์ที่สามารถบังคับใช้ได้ทั่วทั้งประเทศ และการจดทะเบียนหรือการฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์ยังไม่ได้รับความสนใจของคนในประเทศเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับปัญหาการพิสูจน์ความรับผิดชอบในการละทิ้งสัตว์อย่างไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งส่งผลกระทบก่อให้เกิดปัญหาในอีกหลากหลายด้าน เช่น ปัญหาสุนัขจรจัด หรือปัญหาโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีวิธีการเพื่อแก้ไขปัญหาจากต้นตอของปัญหาดังกล่าว ซึ่งทั้งในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศฟิลิปปินส์ ต่างมีกฎหมายบังคับให้ผู้เลี้ยงสัตว์ต้องนำสัตว์ไปจดทะเบียนและฝังไมโครชิปและจัดให้สัตว์ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคทั้งสิ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจดทะเบียนสัตว์ อันเป็นการแก้ไขปัญหาการพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของสัตว์ รวมทั้งแก้ไขปัญหาการจัดสวัสดิภาพในอีกหลากหลายด้านอีกด้วย

จากการประมาณการของกรมปศุสัตว์ ในปี พ.ศ. 2560 พบว่าประเทศไทยมีสัตว์เลี้ยงมากถึง 13.2 ล้านตัว และประเมินว่าจำนวนสัตว์จะทวีเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2561 เป็น 13.7 ล้านตัว โดยแบ่งเป็นสุนัขร้อยละ 61 แมวร้อยละ 24 และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ อีกร้อยละ 15 (THE STANDARD TEAM, 2562, ย่อหน้า 1) กล่าวได้ว่าประเทศไทยมีแนวโน้มของการเพิ่มปริมาณของสัตว์เลี้ยงอีกในอนาคต จึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไป คือ ประเทศไทยมีความเหมาะสมต่อการนำวิธีการจดทะเบียนและฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์หรือไม่ประการใด ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้มีข้อดี คือ สามารถระบุตัวตนของ ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ มีความแม่นยำ สัตว์ที่ได้รับการฝังไมโครชิปจะไม่มีแผลหรือรอยตำหนิใด ๆ อยู่บนร่างกาย ทั้งมีความเป็นไปได้ยากต่อการปลอมแปลงทางทะเบียน แต่ทั้งนี้ข้อเสียของวิธีการดังกล่าว คือ อุปกรณ์ทั้งในการฝังและการอ่านไมโครชิป รวมถึงตัวไมโครชิปมีราคา

แพง ซึ่งจะเสียงบประมาณในการจัดทำที่ค่อนข้างสูง โดยผู้ศึกษาเห็นว่า ประเทศไทยในปัจจุบันนี้มีรายได้และมีเงินทุนที่ไม่สูงนัก รวมถึงรายได้ต่อครัวเรือนของประชากรส่วนใหญ่ทั่วทั้งประเทศยังไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการฝังไมโครชิปและจดทะเบียนให้แก่สัตว์ได้ หากรัฐจะเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวเองนั้น ก็อาจจะเป็นภาระที่หนักเกินควรที่รัฐจะสามารถแบกรับไหว สืบเนื่องจากเงินทุนมีไม่เพียงพอต่อปริมาณสัตว์ในประเทศที่จะต้องดำเนินการจดทะเบียน จึงอาจกล่าวได้ว่าการจดทะเบียนและการฝังไมโครชิป มีทั้งข้อดีและข้อเสียอันจะต้องพิจารณาควบคู่กันไป ซึ่งจากการศึกษาถึงการยืนยันตัวตนของสัตว์และการยืนยันเจ้าของสัตว์นั้น ผู้ศึกษาพบว่าในการทำศุสัตว์ได้มีวิธีการบ่งชี้ตัวสัตว์หลากหลายวิธี อาทิ การตีเบอร์ร่อน การตีเบอร์เย็น การสักเบอร์หู การติดเบอร์หู เป็นต้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าวิธีการที่เหมาะสมต่อการนำมาทดแทนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนและฝังไมโครชิป คือ วิธีการสักเบอร์หู อันเป็นวิธีที่ใส่หมายเลขต่าง ๆ ลงไปในคีมสัก และหนีบสักหมายเลขประจำตัวลงไปบนใบหูฝั่งใน ซึ่งมีความประหยัดในการจัดทำสามารถอ่านได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้เครื่องมือ ทั้งยังสามารถบ่งบอกหรือยืนยันตัวสัตว์ได้ไปตลอดชีวิตของสัตว์โดยไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดทางระบบ และวิธีการนี้เป็นวิธีที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์น้อยมาก รวมถึงเป็นวิธีการที่เป็นระบบเก่าแก่ที่ถูกใช้ในการบ่งชี้ตัวสัตว์มาอย่างยาวนานและถือเป็นวิธีการที่พื้นฐานสากลให้การยอมรับอีกด้วย จึงอาจถือได้ว่าการสักเบอร์หู อาจเป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ในการยืนยันตัวตนของผู้เป็นเจ้าของสัตว์และตัวสัตว์ เฉกเช่นเดียวกับวิธีการฝังไมโครชิปในตัวสัตว์ แต่ท้ายที่สุดแล้ววิธีการใดจะเหมาะสมต่อประเทศไทยต้องพิจารณาต่อไป ความพร้อมทั้งทางด้านงบประมาณ ผลดี ผลเสีย รวมถึงการดำเนินการในอนาคตประกอบด้วย

ในช่วงประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ. 2561 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำเสนอแนวคิดให้เจ้าของสัตว์ นำสัตว์เลี้ยงของตนมาขึ้นทะเบียน และกำหนดโทษหากเจ้าของสัตว์เลี้ยงฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต่อที่ประชุมรัฐมนตรี ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้กำหนดอัตราโทษของผู้ที่ไม่นำสัตว์เลี้ยงมาขึ้นทะเบียน อันมีระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 บาท และทั้งนี้ยังได้กำหนดค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยง จำนวน 450 บาทต่อสัตว์เลี้ยงหนึ่งตัว ซึ่งประกอบด้วย ค่ารับรองขอขึ้นทะเบียน 50 บาท ค่าสมุดประจำตัวสัตว์ 100 บาท และเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ 300 บาท จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นวงกว้างในสังคม จนท้ายที่สุดแนวคิดดังกล่าวได้ถูกตีกลับไปที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์กลับไปพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

จากกรณีแนวคิดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้นำเสนอแนวคิดให้เจ้าของสัตว์นำสัตว์ของตนมาขึ้นทะเบียนนั้น ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า จากแนวคิดข้างต้นถือเป็นแนวคิดที่มีการริเริ่มและให้ความสำคัญถึงการแก้ไขปัญหาของการกระทำความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายให้สมบูรณ์และบังคับใช้ได้จริงมากยิ่งขึ้น ส่วนในกรณีที่มีการกำหนดอัตราโทษปรับไม่เกิน

25,000 บาทนั้น ซึ่งอาจมีแนวคิดบางฝ่ายที่เห็นว่าเป็นบทลงโทษที่รุนแรงเกินไป แต่สำหรับผู้ศึกษาเห็นว่า การที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดอัตราโทษขั้นสูงที่ปรับไม่เกิน 25,000 บาท ก็เพื่อเป็นการบังคับแก่ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ให้ปฏิบัติตาม ทั้งยังเป็นมาตรการทางอ้อมในการห้ามปรามไม่ให้กระทำความผิดในการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งไม่ใช่เป็นกรณีที่มีอัตราโทษที่ไม่สมเหตุสมผลแต่ประการใด หากกำหนดระวางโทษที่ต่ำเกินไปย่อมไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและไม่สามารถห้ามปรามแก่ตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างเต็มที่ แต่ทั้งนี้ประเด็นที่เป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด คือ กรณีของค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนสัตว์ที่สูงถึง 450 บาทต่อสัตว์หนึ่งตัวนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ในกรณีดังกล่าว ถือว่าเป็นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมที่สูงเกินความจำเป็น ทั้งยังเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบุคคลหรือองค์กรที่นำรับเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมาก ท้ายที่สุดเมื่อประชาชนไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการขึ้นทะเบียนได้ ย่อมอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การปล่อยหรือละทิ้งสัตว์เลี้ยงของตน เพื่อให้พ้นภาระหน้าที่ในการนำสัตว์ดังกล่าวขึ้นมาขึ้นทะเบียนและให้พ้นจากบทลงโทษของกฎหมายได้ ท้ายที่สุดท้ายย่อมไม่สามารถที่จะแก้ไข้ปัญหาการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรได้ กลับยิ่งทำให้ปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เป็นต้น ซึ่งจากการเปิดเผยของนายธีระวุฒิ สุวัณณะเชาว์ ผู้อำนวยการกองสวัสดิภาพสัตว์และสัตวแพทย์บริการได้เปิดเผยว่า ต้นทุนการฝังไม่โครชิปราคาขึ้นละ 100 บาท หากสั่งในจำนวนมากจะอยู่ขึ้นละ 50 บาทเท่านั้น ส่วนราคาค่าเครื่องอ่านไม่โครชิป ราคาประมาณ 2,000 – 3,000 บาท (ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล, 2561, ย่อหน้า 15) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเรียกเก็บค่าเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ 300 บาท ตามแนวคิดของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถือเป็นแนวคิดที่แฝงได้ด้วยความมุ่งหวังทางด้านผลกำไรเกินควร อันจะส่งผลต่อการสร้างภาระให้แก่ประชาชนได้ในที่สุด ผู้ศึกษาเห็นว่าจากข้อมูลข้างต้นหากมีการปรับเปลี่ยน ตัดค่าใช้จ่ายในส่วนที่จะมุ่งหวังแต่ผลกำไรออกไป ย่อมสามารถลดค่าใช้จ่ายที่สูงถึง 450 บาทต่อสัตว์หนึ่งตัวได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ควรมีมาตรการในการช่วยเหลือแก่บุคคลผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มบุคคลที่ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูสัตว์เป็นจำนวนมาก ดังเช่น มูลนิธิต่าง ๆ หรือสถานสงเคราะห์สัตว์ เป็นต้น แต่การปรับเปลี่ยนค่าใช้จ่ายดังกล่าวย่อมต้องคำนึงถึงทุกฝ่ายด้วยเช่นกัน อันจะไม่ส่งผลเป็นการสร้างภาระให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งเกินจำเป็น หากสามารถปรับเปลี่ยนให้อยู่ในจุดที่ทุกฝ่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ ย่อมส่งผลให้ประเทศไทยสามารถบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ รวมทั้งความผิดในการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2.3 ความเหมาะสมในการดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์และการฝังไมโครชิป

ประเด็นปัญหาที่จะต้องพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ การดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์และการฝังไมโครชิป หรือวิธีการยืนยันตัวสัตว์โดยวิธีอื่น เพื่อแก้ไขปัญหาสัตว์จรจัดและปัญหาการพิสูจน์ความรับผิดชอบการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ควรจะดำเนินการให้แก่สัตว์ประเภทหรือชนิดใดนั้น ในกรณีนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์และการฝังไมโครชิปหรือวิธีการยืนยันตัวสัตว์โดยวิธีอื่นนั้น ควรต้องดำเนินการเท่าที่มีความจำเป็นและมีความเหมาะสม อันจะเป็นการสร้างภาระแก่ผู้เลี้ยงหรือผู้ครอบครองสัตว์ให้น้อยที่สุด กล่าวคือ ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยประสบกับปัญหาของสัตว์จรจัด ที่ส่งผลกระทบอย่างเป็นวงกว้างมากที่สุด คือ ปัญหาสุนัขจรจัดและปัญหาแมวจรจัด จากกรณีปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีมาตรการในการขึ้นทะเบียนสัตว์โดยเริ่มต้นจากสุนัขและแมวเป็นอันดับแรก เนื่องจากสัตว์ทั้งสองประเภทนี้เป็นสัตว์ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในประเทศไทยและมีปริมาณที่มากและยากต่อการควบคุมดูแลให้ทั่วถึง ทั้งมีความเสี่ยงต่อการละทิ้งสัตว์จากผู้ดูแลหรือผู้ครอบครองสัตว์ได้ง่ายด้วยเช่นกัน ส่วนสัตว์เลี้ยงประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นนก ปลา หรือสัตว์เลี้ยงอื่นใดนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า หากมีการกำหนดให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงทุกประเภทย่อมอาจก่อให้เกิดภาระแก่ผู้เลี้ยงสัตว์มากเกินไปจนถึงมีความเสี่ยงต่อการละทิ้งสัตว์จากผู้ดูแลหรือผู้ครอบครองสัตว์ได้ง่ายด้วยเช่นกัน ส่วนสัตว์เลี้ยงประเภทอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นนก ปลา หรือสัตว์เลี้ยงอื่นใดนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า หากมีการกำหนดให้ดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงทุกประเภทย่อมอาจก่อให้เกิดภาระแก่ผู้เลี้ยงสัตว์มากเกินไปจนถึงมีความเสี่ยงต่อการละทิ้งสัตว์จากผู้ดูแลหรือผู้ครอบครองสัตว์ได้ง่ายด้วยเช่นกัน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศฟิลิปปินส์นั้น จะเห็นได้ว่า ทั้งสามประเทศในปัจจุบันได้มีการบัญญัติกฎหมายที่กำหนดชนิดของสัตว์ที่จะต้องขึ้นทะเบียนและดำเนินการฝังไมโครชิปไปอย่างชัดเจน ซึ่งทั้งสามประเทศข้างต้นนี้จะมุ่งเน้นการดำเนินการจดทะเบียนและฝังไมโครชิปในสัตว์จำพวกสุนัขและแมวเป็นหลัก โดยเหตุผลที่มีการมุ่งเน้นสัตว์จำพวกสุนัขและแมวนั้น สืบเนื่องมาจากทั้งสุนัขและแมวถือเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยม จึงมีปริมาณการเลี้ยงเป็นจำนวนมาก หากเกิดการละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ย่อมก่อให้เกิดปัญหาสัตว์จรจัดที่เป็นวงกว้างได้ด้วยเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า การจำกัดชนิดของสัตว์ในการดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์ การฝังไมโครชิปหรือการดำเนินการใด ๆ อันเป็นการระบุหรือยืนยันตัวสัตว์นั้น ควรจะต้องดำเนินการบนพื้นฐานตามความจำเป็นและความเหมาะสม เพื่อไม่ให้สร้างปัญหาค่าใช้จ่ายที่ผู้เลี้ยงหรือผู้ครอบครองสัตว์เกินที่จะแบกรับได้หรือก่อให้เกิดภาระแก่ผู้เลี้ยงหรือผู้ครอบครองสัตว์เกินความจำเป็น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในกรณีของความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรในกฎหมายต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ กฎหมายนิวซีแลนด์ และกฎหมายฟิลิปปินส์ ต่างก็ได้มีการกำหนดอัตราโทษของการกระทำความผิดกรณีละทิ้งสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ทั้งโทษปรับและโทษจำคุกทั้งสิ้น รวมทั้งยังมี

มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์หรือผู้ครอบครองสัตว์ต้องดำเนินการขึ้นทะเบียน และฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์ของตนไว้อย่างชัดเจนอีกประการหนึ่ง แต่ในกฎหมายของประเทศไทยใน พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้น ความผิดดังกล่าว ยังคงกำหนดอัตราโทษที่ยังไม่มีความรุนแรงและเหมาะสมเพียงพอต่อลักษณะของการกระทำ ความผิด และยังไม่มีมาตรการหรือบทลงโทษที่มีความหลากหลายในการส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ อันจะสามารถแก้ไขปัญหาการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์และปัญหาการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการ พิสูจน์ความรับผิดชอบการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มี เหตุอันสมควรในปัจจุบันของประเทศไทยนั้น การพิสูจน์ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดนั้นเป็นไปได้ยาก ที่จะหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากไม่สามารถพิสูจน์ตัวผู้เป็นเจ้าของสัตว์ได้ ทั้งในปัจจุบันยัง ไม่มีกฎหมายใดที่จะกำหนดวิธีการจดทะเบียนและฝังไมโครชิปให้แก่สัตว์อย่างเป็นรูปธรรมที่ ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศไทยและไม่มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเต็มที่จากหน่วยงานของ รัฐแต่ประการใด ย่อมส่งผลต่อการพิสูจน์ถึงความรับผิดชอบในความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำ การใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 23 ทั้งอาจก่อให้เกิด ปัญหาสัตว์จรจัด และปัญหาอื่น ๆ ตามมาจนน่าปการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้ศึกษาอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. จากข้อค้นพบ ความรับผิดชอบการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการ ดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรจัดอยู่ในความผิดฐานการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสม ประการหนึ่ง ซึ่งการพิสูจน์ความรับผิดชอบการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการ ดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและ จัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในทางปฏิบัตินั้น การจะพิสูจน์ความผิดหรือนำตัวผู้กระทำความผิดมา ลงโทษตามกฎหมายเป็นได้ยากยิ่ง เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายที่กำหนดให้เจ้าของ สัตว์หรือผู้ครอบครองสัตว์ให้ดำเนินการนำสัตว์เลี้ยงมาจดทะเบียนและฝังไมโครชิปที่ตัวสัตว์ หรือ มาตรการอื่นใด เพื่อที่จะสามารถใช้ติดตามเจ้าของสัตว์ได้อย่างครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ซึ่งปัจจุบันมี เพียงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 เท่านั้นที่ได้ กำหนดให้ผู้เลี้ยงสุนัขต้องนำสุนัขของตนมาจดทะเบียนและฝังไมโครชิป แต่กลับไม่ได้เข้มงวด หรือ บังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทั้งอัตราโทษที่บัญญัติไว้อยังไม่มีความรุนแรงเพียงพอที่จะห้าม ปราบหรือก่อให้เกิดความเกรงกลัวไม่กระทำความผิดได้ จึงส่งผลให้ในปัจจุบันยังมีการกระทำความผิด ฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตน โดยไม่มีเหตุอันสมควรอยู่

มากมาย โดยที่ไม่สามารถจะลงโทษผู้กระทำความผิดได้ จนท้ายที่สุดย่อมส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาสัตว์จรจัด ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าสู่มนุษย์ เป็นต้น

2. จากข้อค้นพบ ปัญหาของการพิสูจน์ความรับผิดชอบการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 23 นั้น ในต่างประเทศประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรเพราะมีการขึ้นทะเบียนสัตว์และฝังไมโครชิปอย่างเป็นระบบ ประกอบกับมีอัตราโทษที่มีความรุนแรงที่ประกอบด้วยโทษจำคุกและโทษปรับ รวมถึงมีมาตรการทางกฎหมายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการริบสัตว์ หรือการให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการตรวจสุขภาพจิต ซึ่งเป็นมาตรการส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงเห็นควรให้มีการบัญญัติขึ้นเพิ่มเติมในอัตราโทษตามความร้ายแรง และลักษณะของการกระทำความผิด และควรให้มีการบัญญัติขึ้นเพิ่มเติมในบทลงโทษปรับแก่นิติบุคคลที่สูงกว่าอัตราโทษของการกระทำความผิดฐานการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมของกรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้กระทำความผิดไว้อย่างชัดเจนเฉกเช่นเดียวกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา รัฐอิลลินอยส์ และกฎหมายนิวซีแลนด์

3. จากข้อค้นพบ ทางแก้ไขปัญหการบังคับใช้กฎหมายในความผิดฐานละทิ้งสัตว์ในการเพิ่มเติมมาตรฐานในการพิสูจน์ความผิดให้มีประสิทธิภาพ ควรให้มีการบัญญัติขึ้นเพิ่มเติมกฎหมายในการบังคับให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์ผู้ครอบครองดูแลสัตว์ต้องดำเนินการดูแลสัตว์ตามหลักแนวคิดหลักสวัสดิภาพสัตว์ และให้นำสัตว์เลี้ยงของตนเข้ารับการลงทะเบียนและฝังไมโครชิป แต่ต้องจำกัดชนิดของสัตว์ในการดำเนินการขึ้นทะเบียนสัตว์ การฝังไมโครชิป หรือการดำเนินการใด ๆ อันเป็นการระบุหรือยืนยันตัวสัตว์ อันตั้งอยู่บนพื้นฐานตามความจำเป็นและความเหมาะสม เพื่อไม่ให้สร้างปัญหาค่าใช้จ่ายที่ผู้เลี้ยงหรือผู้ครอบครองสัตว์เกินที่จะแบกรับได้หรือก่อให้เกิดภาระแก่ผู้เลี้ยงหรือผู้ครอบครองสัตว์เกินความจำเป็น ทั้งควรบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายในการควบคุมฟาร์มสัตว์ ร้านจำหน่ายสัตว์ หรือการเพาะสัตว์อย่างเป็นรูปธรรมอีกประการหนึ่ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์งานวิจัยนี้ทำการศึกษาต่อยอดในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมาย ในกรณีอัตราโทษของการกระทำความผิดฐานการปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควรในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ให้มีความรุนแรงและเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งควรเพิ่มเติมปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายที่จะส่งเสริมการแก้ไขปัญหการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์อย่างไม่เหมาะสมมากกว่าการมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นหลักอีกด้วย และควรให้มีการบัญญัติขึ้นเพิ่มเติมกฎหมายที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลสัตว์เพิ่มเติม ที่กำหนดรายละเอียดของการ

ดูแล การดำเนินการจดทะเบียนและการฝังไมโครชิปหรือวิธีการยืนยันตัวตนสัตว์โดยวิธีอื่น เช่น การสัก เบอร์หูสัตว์ เป็นต้น และรายละเอียดอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมกัน จัดให้มีการนำสัตว์เลี้ยงหรือจับสัตว์จรจัดมาขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และควรออก กฎหมายที่ใช้ในการควบคุม การเพาะเลี้ยงสัตว์ ร้านจำหน่ายสัตว์ต้องดำเนินการจดทะเบียนสัตว์แรก เกิด เพื่อที่จะทำให้เจ้าของสัตว์หรือผู้ครอบครองสัตว์ที่ได้รับการจดทะเบียนฝังไมโครชิปมีความ รับผิดชอบในการเลี้ยงมากยิ่งขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหาการ จัดสวัสดิภาพสัตว์อย่างไม่เหมาะสมที่ยั่งยืนของประเทศไทย

2. ผู้เป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยงต้องมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกในการดูแล ทำหมัน จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ที่อยู่ในความครอบครองของตนอย่างเหมาะสม รวมทั้ง หน่วยงานเอกชนและภาครัฐต้องร่วมกันดำเนินการทำหมันสัตว์จรจัด ควบคุมการเพาะเลี้ยงสัตว์ ร้านจำหน่ายสัตว์จัดระเบียบสถานสงเคราะห์สัตว์ควบคู่กันไป

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร. (2560). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ญาดา เดชชัย. (2559). อาชญากรรมต่อสัตว์ในมลรัฐอิตาลี: ข้อเสนอแนะต่อพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. **วารสารนิติศาสตร์**, 45, 1053-1072.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2560). **การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและเป็นธรรม**, สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2562, จาก <https://siamrath.co.th/n/22481>.
- ดวงพร อานันท์ศิริเกียรติ. (2560). กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ : มุมมองเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย**, 7(2), 1-5.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2556). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป** (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล. (2561). **ขึ้นทะเบียนหมา-แมว : ผู้เลี้ยงขอความชัดเจนจากรัฐบาลเรื่องแผนช่วยเหลือสัตว์ กรมปศุสัตว์ชี้เป็นก้าวแรกแก้ปัญหาสัตว์จรจัด**, สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-45823462>
- นุชนารถ เจริญสุข. (2555). **มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเลี้ยงสุนัข**. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นพดล ปกรณ์นิมิตดี. (2560). **กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ บทสะท้อนมุมมองที่หายไปต่อกรณีเจ้าของสัตว์อำพราง**, สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2562. จาก **ผิดพลาด! การอ้างอิงการเชื่อมโยงหลายมิติไม่ถูกต้อง** 537938.

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557, สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2562. จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%BB53/%BB53-20-2557-a0001.htm>.

ประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์. (2554). **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพ.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัญชลี ราตรี. (2555). **การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษทางอาญา.** วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2546). **การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

สำนักข่าวไทยรัฐ. (2562). **"เฉลิมชัย" ห่วงสุนัข-แมวจรจัด สัณเฑาะว์กัดทำหมันทั่วปท. 6 แสนตัว,** สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563. จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/1689663>.

สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์, กรมปศุสัตว์. (2559). **จำนวนประชากรสุนัขและแมว ปี 2559,** สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2563. จาก <http://dcontrol.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/2018-07-04-04-12-47/rabies/360-dogpop2016>.